

Rättsfallssamlingen

Mål C-441/14

**Dansk Industri (DI)
mot
dödsboet efter Karsten Eigil Rasmussen**

(begäran om förhandsavgörande från Højesteret)

”Begäran om förhandsavgörande — Socialpolitik — Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Direktiv 2000/78/EG — Principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder — Nationella bestämmelser som strider mot ett direktiv — Möjlighet för en enskild att göra gällande statens skadeståndsansvar för åsidosättande av unionsrätten — Tvist mellan enskilda — Avvägning mellan olika rättigheter och principer — Rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar — Den nationella domstolens roll”

Sammanfattning – Domstolens dom (stora avdelningen) av den 19 april 2016

1. *Unionsrätt — Principer — Likabehandling — Förbud mot åldersdiskriminering — Koppling till direktiv 2000/78 — Nationellt system som utesluter avgångsvederlag för arbetstagare vilka uppfyller villkoren för att erhålla ålderspension som deras arbetsgivare betalar ut och vilka anslutits till deras pensionsförsäkring innan de fyllt 50 år — Otillåtet — Kvarhållande av arbetstagaren på arbetsmarknaden — Saknar betydelse*

(Rådets direktiv 2000/78, artiklarna 2 och 6.1)

2. *Socialpolitik — Likabehandling i arbetslivet — Direktiv 2000/78 — Förbud mot åldersdiskriminering — Nationella bestämmelser som strider mot den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder — Skyldigheter för en nationell domstol som prövar en tvist mellan enskilda — Nationella bestämmelser som strider mot direktivet ska inte tillämpas — Tolkningen av unionsrätten har företräde framför rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar — Ingen inverkan på möjligheten för den enskilde att begära skadestånd från medlemsstaten*

(Artikel 267 FEUF; rådets direktiv 2000/78)

1. Den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder, såsom denna kommer till uttryck i direktiv 2000/78 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet, ska tolkas så, att den även i en tvist mellan enskilda utgör hinder för en nationell ordning enligt vilken arbetstagare inte är berättigade till avgångsvederlag om de har rätt till tjänstepension från arbetsgivaren enligt ett pensionssystem som de har anslutit sig till innan de uppnått 50 års ålder, oberoende av om arbetstagarna väljer att stanna kvar på arbetsmarknaden eller att gå i pension.

Eftersom direktiv 2000/78 inte i sig fastställer den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder utan endast konkretiserar denna princip såvitt gäller frågor som rör arbetslivet, ger direktivet inte ett mera vidsträckt skydd än vad principen ger.

Med hänsyn till att artiklarna 2 och 6.1 i direktiv 2000/78 utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken de arbetstagare som uppfyller villkoren för att erhålla ålderspension som deras arbetsgivare betalar ut med stöd av en pensionsförsäkring som de anslutits till innan de fyllt 50 år, inte, enbart av detta skäl, kan erhålla avgångsvederlag, vilket är avsett att främja övergång till annan sysselsättning för arbetstagare som varit anställda i mer än tolv år i företaget, finner EU-domstolen att samma sak ska anses gälla beträffande den grundläggande likabehandlingsprincipen som den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder endast utgör ett särskilt uttryck för.

(se punkterna 23, 26 och 27 samt punkt 1 i domslutet)

2. Unionsrätten ska tolkas så, att det ankommer på en nationell domstol, som prövar en tvist mellan enskilda som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2000/78 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet, att vid tillämpningen av bestämmelserna i nationell rätt tolka dem på ett sådant sätt att de kan tillämpas i överensstämmelse med detta direktiv, eller – för det fall en sådan tolkning inte är möjlig – att vid behov underlåta att tillämpa de bestämmelser i nationell rätt som strider mot den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder. Nämda skyldighet påverkas varken av rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar eller av möjligheten för en enskild, som anser sig ha lidit skada på grund av att en nationell bestämmelse som strider mot unionsrätten har tillämpats, att begära skadestånd från den berörda medlemsstaten för åsidosättande av unionsrätten.

För det första innefattar kravet på konform tolkning i detta sammanhang en skyldighet för de nationella domstolarna att, i förekommande fall, ändra fast rättspraxis om denna grundas på en tolkning av nationell rätt som är oförenlig med ett direktivs syfte. Principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder ger dessutom enskilda en subjektiv rättighet som kan åberopas som sådan och som innebär en skyldighet för nationella domstolar att, även i tvister mellan enskilda, underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som strider mot denna princip.

För det andra kan en nationell domstol inte stödja sig på principen om skydd för berättigade förväntningar för att fortsätta att tillämpa en nationell rättsregel som EU-domstolen funnit strida mot den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder, såsom denna kommit till uttryck i direktiv 2000/78. Om nämnda princip tillämpades för att fortsätta att tillämpa en sådan bestämmelse i den nationella rätten skulle detta i praktiken innebära en begränsning i tiden av verkningarna av EU-domstolens tolkning, eftersom nämnda tolkning härigenom inte skulle vara tillämplig i det nationella målet. EU-domstolens tolkning av unionsrätten ska följaktligen, såvida det inte föreligger exceptionella omständigheter, tillämpas av den nationella domstolen även på rättsförhållanden som har uppstått och etablerats före den dom som meddelas avseende begäran om tolkning.

Skydd för berättigade förväntningar kan under alla förhållanden inte åberopas för att neka en enskild, som väckt den talan som föranlett EU-domstolen att tolka unionsrätten så att den utgör hinder för den aktuella nationella bestämmelsen, att komma i åtnjutande av nämnda tolkning.

(se punkterna 33, 36–41 och 43 samt punkt 2 i domslutet)